

LATVIJAS UNIVERSITĀTES PIRMAJAI SATVERSMEI – 100

100TH ANNIVERSARY OF THE FIRST CHARTER OF THE UNIVERSITY OF LATVIA

Sanita Osipova, *Dr. iur.*

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes
Tiesību teorijas un vēstures zinātņu katedras profesore

Summary

The first *Satversme* of the University of Latvia (the Charter of the University of Latvia) was approved in 1922/1923. Freedom of science, which contributes to the cultural growth of the nation and ensures its stability is necessary for the development of every country. In 1922, the freedom of science was included amongst the Fundamental Human Rights of the Constitution of the Republic of Latvia draft. Although the list of fundamental rights was not approved, the freedom of science was respected in democratic Latvia. The development of the *Satversme* of the University of Latvia also laid the foundation for the freedom of scientific research, which was ensured both by the democratic structure of the university and by the broad guarantees for the development of scientific activity and cooperation, specified, for example, in Articles 98 and 99 thereof.

Atslēgvārdi: Latvijas Universitātes Satversme, Latvijas Republikas Satversmes pamattiesību kataloga projekts, zinātnes brīvība

Keywords: Charter of the University of Latvia, draft catalogue of fundamental rights of the Republic of Latvia, freedom of science

Ievads

Šobrīd ir zīmīgs laiks Latvijas Republikas valstiskumam, jo šā gada 15. februārī atzīmējam 100 gadus kopš Latvijas Republikas Satversmes pieņemšanas. Taču bieži tiek piemirsts, ka vienlaikus ar valsts pamatlikuma izstrādāšanu un pieņemšanu notika arī Latvijas Universitātes Satversmes (turpmāk – LU Satversme) izstrādāšana, kuras projekts bija gatavs un tika nodots apspriešanai 1922. gada janvārī¹. 1922. gada 23. augustā to apstiprināja Ministru kabinets, piešķirot likuma spēku.² Jaunievēlētā

¹ Felsbergs E., Kundziņš K. Paskaidrojumi pie Latvijas Universitātes Satversmes projekta. Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 7427–6–325, 80. lpp.

² Latvijas Universitātes Satversme. (V. V. 196. n., 2. sept.) (Izdota 1919. g. 16. jūlija likuma kārtībā.) No: Likumu un Valdības rīkojumu krājums, 21.09.1922., Nr. 18, 372.–379. lpp.

1. Saeima to kā likumu apstiprināja 1923. gada 23. martā, un Valsts prezidents Jānis Čakste izsludināja 1923. gada 28. martā.³

Pētījumā tiek analizēta zinātnes brīvības nozīme demokrātiskā valstī un Latvijas Universitātes Satversmes loma zinātnes brīvības nodrošināšanā. Izpētei tiks izmantota vēsturiskā un sistēmiskā analīze, iezīmējot LU Satversmi, kas tika izstrādāta vienlaikus ar Latvijas Republikas Satversmi, kā valsts Satversmes nepieņemtā pamattiesību kataloga vērtību iedzīvinātāju. Pētījumā līdz ar normatīvajiem aktiem un to projektiem izmantoti arhīva materiāli, kuros fiksēta Latvijas Universitātes dibināšana un tās Satversmes izstrādāšana, un šo notikumu atspoguļojums presē no 1919. līdz 1923. gadam, proti, līdz laikam, kad LU Satversmi apstiprināja Saeima.

1. Latvijas Universitātes dibināšana

Viens no pirmajiem jaunās Latvijas Republikas pasākumiem, ko tā veica, tikko 1919. gada vasarā jaunajā valstī bija iestājies trausls miers, proti, kopš Rīgā vairs nenotika aktīva karadarbība, bija dibināt Latvijas Universitāti. 1919. gada 15. jūlijā Kārlis Ulmanis Latvijas Tautas padomes sēdē referēja par valdībai nekavējoties veicamajiem darbiem. Viņš teica: “Kas attiecas uz Latvijas augstskolas darbību, tad nekavējoši jāstājas pie viņas organizēšanas darbiem. Augstskolas darbus iesāks uz jauniem pamatiem. Līdzšinējā Tehniskā augstskola ir jāpārņem valdības rīcībā. Jāķeras pie darba Latvijas Universitātes atvēršanai. Vēl šinī rudenī mēs ceram to veikt.”⁴ Par Latvijas augstskolas dibināšanu Latvijas Tautas padome lēma, atbalstot visu Ministru kabineta iesniegto darbības programmu kopumā. Balsošana notika, deputātiem pieņemoties: 61 balss tika atdota par valdības rīcības programmu, 22 balsis – pret.⁵

Var mulsināt divu jaundibināmās universitātes nosaukumu paralēla lietošana: “Latvijas augstskola” un “Latvijas Universitāte”, kas iezīmējās arī K. Ulmaņa uzrunā. Taču līdz 1922. gadam, kad tika pieņemta Latvijas Universitātes Satversme, kā sinonīmi tika lietoti divi jaunās nacionālās universitātes nosaukumi: Latvijas Universitāte un Latvijas Augstskola. To apstiprina gan Latvijas Tautas padomē runātais, gan debātes par jaundibināmo universitāti un dokumenti, kas tika apstiprināti, liekot pamatus Latvijas Universitātei. Pēdējā plašākā diskusija par nosaukumu bija vēl 1919. gada 26. septembrī Latvijas Augstskolas organizācijas komisijas sēdē – neilgi pirms augstskolas svinīgās atklāšanas. Sēdē pēc karstām debatēm tika izlemts latviešu valodā paturēt nosaukumu “Latvijas Augstskola”, bet starptautiski lietot nosaukumu latīņu valodā *Universitas Latviensis*.⁶ Tieši šī nenoteiktība, dibinot un vairāku gadu garumā izšķiroties par labu Latvijas Universitātes nosaukumam, PSRS okupācijas laikā atviegloja vēsturisko notikumu falsifikāciju, lai pasludinātu, ka Latvijas Universitāti kā Latvijas Augstskolu ir dibinājis Pēteris Stučka, kurš 1919. gada 8. februārī

³ Latvijas Universitātes Satversme. (V. V. 66. n., 28. martā.) No: Likumu un Valdības rīkojumu krājums, 18.04.1923., Nr. 5, 45.–53. lpp.

⁴ Ulmanis, K. Runa Latvijas Tautas Padomes trešās sesijas otrā sēdē. 1919. gada 15. jūlijā. Latvijas Tautas Padomes sēdes, 13.07.1919., 108. lpp.

⁵ Latvijas Tautas Padomes trešās sesijas 1919. gada 15. jūlija otrās sēdes stenogramma. Latvijas Tautas Padomes sēdes, 13.07.1919., 121. lpp.

⁶ LVVA, 1632–2–603, 36. lpp.

dibināja Latvijas Augstskolu.⁷ Taču nosaukumu sakritība ir vienīgais, kas šīs divas augstākās izglītības iestādes vieno.⁸

Kāpēc nacionālas augstskolas dibināšana jaunajā Latvijas Republikā bija viens no neatliekamajiem darbiem? Tāpēc, ka Latvijas Republika tika dibinātā kā demokrātiska valsts. Jau 1918. gada 17. novembra Tautas padomes pieņemtajā “Latvijas Tautas Padomes politiskajā platformā” bija paredzēts, ka valstī valdīs demokrātisks parlamentārisms, nosakot: “Satversmes Sapulces locekļu ievēlēšana notiek, abiem dzimumiem piedaloties, uz vispārīgo, vienlīdzīgo, tiešo, aizklāto un proporcionālo vēlēšanu tiesību pamata.”⁹

Demokrātija, kurā suverēns ir tauta, balstās pārliecībā par ikviena cilvēka vērtību, brīvību un līdztiesību. Tāpat demokrātija tiek dibināta pārliecībā par cilvēka racionalitāti jeb saprāta spēku, kas ir pamats tam, lai persona gan izmantotu privāt-autonomiju savā privātajā dzīvē, gan iemantotu politisko pilntiesību, lai pilnvērtīgi iesaistītos valsts dzīvē un pilsoniskajās aktivitātēs. Tāpēc 20. gs. sākumā visas jaunās nacionālās valstis, kas tika dibinātas uz impēriju drupām, kā vienu no pirmajiem uzdevumiem sev izvirzīja tieši nacionālas universitātes dibināšanu.¹⁰ Demokrātija ir īstenojama tikai izglītotā sabiedrībā, bet nacionālā valstī, kāda ir Latvijas Republika, šai izglītībai visos līmeņos jābūt latviešu valodā.

Nacionālas universitātes dibināšana Latvijai nozīmēja iespēju pārraut intelektuālās atkarības saites no vāciskās un krieviskās tradīcijas, lai veidotu kulturāli pašpietiekamu, neatkarīgu nākotni: pašiem sagatavot speciālistus, kas nepieciešami tēvzemes attīstībai, pašiem attīstīt un kopt zinātņi, dziļāk pētot jomas, kas ir svarīgas tieši Latvijas nācijai. Turklāt docējot un zinātnē lietojot latviešu valodu, kas iepriekš impērijā bija noniecināta, tā tika attīstīta, pierādot savu pilnvērtību un spēju funkcionēt visās sabiedrības darbības sfērās, tostarp visās zinātnes nozarēs.

Kārlis Ulmanis 1919. gadā Latvijas Universitātes atklāšanā teica: “.. latviešu tautai ir gājis grūti, bet tagad tā varēs remdēt slāpes pēc ideāliem zinātnes dzidrajos avotos.”¹¹ Nacionāla universitāte tika aplūkota kā nacionālas valsts patstāvības, kultūras izaugsmes un ekonomiskā uzplaukuma pamats. Tagad mēs teiktu – valsts ilgtspējas pamats.

2. Zinātnes brīvība demokrātiskā valstī

Jaunajā Latvijas valstī īpaša uzmanība tika pievērsta suverēna izglītošanai, lai veidotu to par “kultūras nāciju”, kas pilnvērtīgi uz līdztiesības pamata iekļaujas citu kultūras nāciju vidū. “Uz kopdarbības pamatiem veidosies Latvju tautas īpatnējā seja, taps pildīts viņas augstākais vispārcilvēciskais uzdevums pārējo kultūras

⁷ Jurgens J. (sast.) Pētera Stučkas Latvijas Valsts universitāte 40 gados (1919–1959). Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība, 1959, 3., 4. lpp.

⁸ Plašāk var lasīt: Osipova S. Latvijas Universitātes dibināšanas juridiskie aspekti. No: Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls. 2020, Nr. 1 (111), 32.–56. lpp.

⁹ 1918. gada 17. novembra “Latvijas Tautas Padomes politiskajā platformā”. No: Latvijas Tautas Padomes sēdes. Nr. 1. Rīga: Satversmes Sapulces izdevums, 1920, 6. lpp.

¹⁰ Čakste J. Mūsu gaismas pils. Brīvā Zeme, 28.09.1919., 1. lpp.

¹¹ Ulmanis K. Vadoņa novēlējums. No: Latvijas Universitāte 20 gados 1919–1939. I daļa. Rīga: Latvijas Universitāte, 1939, XVII lpp.

tautu saimē,¹² rakstīja 1922. gada presē, uzsverot izglītības nozīmi demokrātijā. Lai sekmētu Latvijas suverēna attīstību par kultūras nāciju, īpaša vērība un rūpes tika pievērsta izglītībai (visos līmeņos, ieskaitot augstāko izglītību) un zinātnei. Par atslēgu uz kultūras latviešu kā nācijas attīstību tika izvirzīta Latvijas Universitāte,¹³ kā lietpratēju (visupirms pedagogu) un zinātnieku izglītotāja.

Latvijas Universitāte tika dibināta kā latviešu nācijas gara brīvības pamats, kas dod ne tikai iespēju ikvienam, studējot latviešu valodā, iegūt profesiju, bet arī izglīto visu sabiedrību un rosina publiskas diskusijas par visiem valstī svarīgākajiem jautājumiem, citastarp ar akadēmiskā personāla jeb zinātnieku un studentu jeb jauno zinātnieku publikācijām vai pat vienkārši sarunām ar līdzpilsoņiem. Runa ir par gara brīvības spēku, kas sekmē nācijas attīstību.

Tāpēc Latvijas Universitātes dibināšana, Latvijas Republikas Satversme un Latvijas Universitātes Satversme ir vērtējama no cilvēka brīvības kā gara brīvības jeb apziņas brīvības aspekta, kas zinātnieku darbā visupirms izpaužas kā akadēmiskā brīvība.

Zinātne ir pasaules uzkrāto zināšanu paplašināšanas un maldu atsijāšanas dziņspēks. Akadēmiskā brīvība nozīmē akadēmiskās sabiedrības locekļu individuālu vai kolektīvu brīvību virzīt, attīstīt un nodot zināšanas, veicot pētījumus, diskutējot, dokumentējot, producējot, radot, mācot, pasniedzot un rakstot.¹⁴ Laikā, kad dibināja Latvijas Universitāti, tas nozīmēja visupirms nepieļaut valsts iejaukšanos personas apziņas brīvībā, tostarp zinātniskajā pētniecībā, lai norobežotos no Krievijas impērijā valdījušās cenzūras.

Latvijas Universitātes mācībspēki un studenti bija sabiedriski aktīvi, viņi dalījās ar savām zināšanām, gan darbojoties biedrībās, politiskās partijās, gan strādājot valsts amatos. Arī Latvijas Republikas Satversmes sapulcē darbojās LU mācībspēki un studenti, piemēram, Pauls Mincis un Arveds Švābe.¹⁵

Satversmes pamattiesību daļas projektā, ko 1922. gadā nepieņēma, akadēmisko brīvību un ar to cieši saistītās apziņas, vārda un ticības brīvību noteica virkne pantu. Vārda brīvību noteica 94. pants: "Pilsoņiem ir tiesība likuma robežās izteikt savu pārliecību vārdos, rakstos, zīmējumos un pārējos izteiksmes veidos. Šo tiesību nevienam nedrīkst liegt vai sašaurināt dienesta un darba attiecībās." Apziņas brīvību 109. pants: "Visiem pilsoņiem Latvijā pilna apziņas, ticības un kulta brīvība." Citi panti to papildināja, īpaši sniedzot aizsardzību garīgā darba augļiem (105. pants)¹⁶ un nosakot zinātnes brīvību, ko mēs tagad saucam par akadēmisko brīvību. Zinātnes brīvību noteica 106. pants: "Zinātne un māksla ir brīvas. Valsts tās sekmē un dara

¹² Ziedonis L. Skola un pedagoģija. Kultūras Vēstnesis. 1922, Nr. 7/8, 60. lpp.

¹³ Visai drīz tika dibinātas arī Mākslas akadēmija (darbu sāka 1921. gada 12. oktobrī) un Latvijas Konservatorija (atklāta 1920. gada 11. janvārī), lai sagatavotu radošo inteliģenci. Sk.: Māksla. Latvijas Konservatorijas atklāšana. Valdības Vēstnesis. 1920, Nr. 8, 4. lpp.

¹⁴ The 1988 Lima Declaration on Academic Freedom and Autonomy of Institutions of Higher Education. Pieejams: <https://www.wusgermany.de/sites/wusgermany.de/files/userfiles/WUS-Internationale/wus-lima-englisch.pdf> [aplūkots 20.02.2022.].

¹⁵ Satversmes sapulces deputāti. No: Latvijas Republikas Saeima. Pieejams: <https://www.saeima.lv/lv/par-saeimu/likumdeveju-vesture/1-satversmes-sapulces-deputati> [aplūkots 20.02.2022.].

¹⁶ Satversmes projekta 105. pants: "Latvijas pilsoņu fiziskais un garīgais darbs un viņu ražojumi atrodas valsts aizsardzībā." No: Pleps J., Lazdiņš J., Kučs A., Kusiņš G. Latvijas valsts tiesību avoti. Valsts dibināšana – neatkarības atjaunošana. Dokumenti un komentāri. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2015, 124., 125. lpp.

pieejamas.”¹⁷ Proti, akadēmiskā brīvība Satversmes projekta autoru ieskatā, gluži kā šobrīd, ir negatīvā pamattiesība, kuras īstenošanai garants ir valsts neiejaukšanās tās baudīšanā. Valsts pienākums ir zinātni sekmēt, jo zinātnes un mākslas augļi ir būtiski nevis zinātniekiem, jo zinātne nav pašpietiekama, bet gan visai nācijai. Vienlaikus šī redakcija noteica valsts pienākumu atturēties no zinātnieku darba ietekmēšanas, viņu akadēmiskās brīvības ierobežošanas. Tas sakrīt ar klasiskās zinātnes priekšstatu, ka objektīvo patiesību zinātnieks noskaidro metodoloģiski korektā, neitrālā jeb “tīrā” pētījumā. Tas nozīmē: ja zinātnieks tiek ietekmēts, tad viņa pētījuma rezultāts vairs nav zinātnisks atzinums, bet gan ierocis valsts rokās, lai pamatotu kādu politisku lēmumu un ietekmētu sabiedrības locekļu brīvības. Tā ar atkarīgas jeb ietekmētas zinātnes atziņu palīdzību tiek manipulēts ar suverēna apziņu, apdraudot demokrātiju. Savukārt brīva zinātne sekmē demokrātiskās valsts izaugsmi.

Lai gan Satversmes pamattiesību daļa netika pieņemta, ideja par akadēmisko brīvību, proti, zinātni, kas tiek īstenota brīvi, bez cenzūras vai jebkādas valsts iejaukšanās, ir likta Latvijas valsts pamatos. Jau Tautas Padomes 1918. gadā pieņemtā Politiskā platforma noteica vārda brīvību, kas nav īstenojama bez apziņas brīvības.¹⁸ Tā ir atrodamā arī Latvijas Universitātes dibināšanas dokumentos un tās Satversmē. Pētot Latvijas Universitātes dibināšanai izstrādātās vadlīnijas, iezīmējas gan jaunās universitātes galvenie uzdevumi, proti, tai “jābūt augstākai mācības iestādei valstī, kurai jāatrisina visi svarīgākie teorētiskie un praktiskie jautājumi, jāveic attiecīgi zinātniski pētījumi, jā sagatavo valstij derīgi zinātniskie un praktiskie darbinieki”, gan tas, kā šie uzdevumi ir jāīsteno: “turot augsti starptautiskās zinātnes cieņu...”¹⁹ Zinātnes cieņa visupirms ietver zinātniskās izpētes brīvību un zinātnieka ētiku.

3. Zinātnes brīvība Latvijas Universitātes Satversmē

Arī strādājot pie LU Satversmes, tika ņemta vērā zinātniskās izpētes brīvība un zinātnieka ētika. Komentāros Satversmes projektam E. Felsbergs un K. Kundziņš uzsvēra: “Latvijas Universitātes pamatā guļ visu zinātņu kopsakarības un zinātniskās kultūras vienības ideja... L.U. ir domāta kā apvienota tipa augstskola – *universitas literarum*.”²⁰ Lai arī zinātniskās izpētes brīvība Universitātes Satversmē *expressis verbis* nav minēta, tomēr gan noteiktā Universitātes misija, gan tas, kā veidota tās struktūra un demokrātiskā pārvalde, liecina, ka Satversme veidota ar mērķi īstenot mācībspēku un studentu zinātniskās jaunrades brīvību.

Zinātniskās jaunrades sekmēšanas instrumenti noteikti Satversmes 98. pantā: “Universitātei ir tiesība dibināt zinātniskās biedrības, tehniska, rūpnieciska un tirdznieciska rakstura uzņēmumus; organizēt publiskus kursus un lekcijas, sasaukt zinātniskus kongresus, svinīgas sapulces, sarīkot ekspedīcijas u. t. t.” 99. pants noteica,

¹⁷ Satversmes projekta 105. pants: “Latvijas pilsoņu fiziskais un garīgais darbs un viņu ražojumi atrodas valsts aizsardzībā.” No: Pleps J., Lazdiņš J., Kučs A., Kusiņš G. Latvijas valsts tiesību avoti. Valsts dibināšana – neatkarības atjaunošana. Dokumenti un komentāri. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2015, 124., 125. lpp.

¹⁸ 1918. gada 17. novembra “Latvijas Tautas Padomes politiskajā platformā”. No: Latvijas Tautas Padomes sēdes. Nr. 1. Rīga: Satversmes Sapulces izdevums, 1920, 6. lpp.

¹⁹ Lejiņš P. Latvijas Augstskola. Izglītības Ministrijas Mēnešraksts, 01.01.1920., 75. lpp.

²⁰ Felsbergs E., Kundziņš K. Paskaidrojumi pie Latvijas Universitātes Satversmes projekta. Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 7427–6–325, 80. lpp.

ka Universitāte ir atvērta zinātniskai sadarbībai. "Pie universitātes nodibinātās zinātniskās biedrībās bez universitātes mācības spēkiem par biedriem var iestāties arī citi zinātnes un kultūras darbinieki."²¹ Ar to Universitāte uzņēmās kļūt par valsts zinātniskās izpētes, kā arī zinātnes sasniegumu popularizēšanas un iedzīvināšanas galveno virzītāju. Turklāt jāņem vērā, ka laikā, kad tika izstrādāta LU Satversme un to virzīja apstiprināšanai, proti, 1922. gada janvārī, vēl nebija zināms, ka Satversmes sapulce 1922. gada 17. aprīlī neapstiprinās Satversmes pamattiesību katalogu, kurā *expressis verbis* bija noteikta zinātniskās jaunrades brīvība kā personas pamattiesība. Tomēr uzskatu: lai gan pamattiesību katalogs netika apstiprināts, Latvijas Republikā zinātniskās jaunrades brīvība bija nepastrīdama personas pamattiesība, jo apzināti un metodiski tika veidota demokrātiska valsts, kurā zinātnei bija jāliek kultūras nācijas pamati. To kā galveno uzdevumu ieskicēja jau prorektors Eižens Laube Latvijas Universitātes atklāšanas aktā: "… augsti turēt Latvijas Augstskolas zinātnisko slavu, strādāt arī uz priekšu roku rokās ar sabiedrības priekšstāvjiem un, izkopjot starptautisko mantu – tiro zinātni, neaizmirst Latvijas īpatnējās kultūras prasības."²²

Lai gan pagājušajā gadsimtā Latvijas Universitātes Satversmei nav bijis tik skaidrs ceļš kā valsts Satversmei un šobrīd ir izstrādāta nu jau ceturttā Latvijas Universitātes Satversme, tomēr vērtības, kas liktas Latvijas Universitātes pamatos, to dibinot un pieņemot pirmo Latvijas Universitātes Satversmi, tiek īstenotas arī patlaban. Tās ir kalpošana Tēvzemei ar zinātnes palīdzību, kuru attīstot Latvijas Universitātes pētnieki brīvi veic savus pētījumus.

Kopsavilkums

1. Demokrātija, kurā suverēnās varas nesējs ir tauta, balstās pārliecībā par ikviena cilvēka vērtību, brīvību un līdztiesību, kopsakarā ar uzskatu, ka cilvēks ir saprātīgs. Demokrātijas pastāvēšanai un ilgtspējai būtisks ir suverēna zināšanu un izglītības līmenis. Tāpēc jau drīz pēc Latvijas valsts dibināšanas tika likti pamati arī Latvijas Universitātei – lietpratēju un zinātnieku izglītotajai un nacionālās zinātnes attīstītajai.
2. Lai demokrātija varētu īstenoties, kā arī akadēmiskā izglītība un zinātne varētu pildīt savu misiju, valstī ir jānodrošina atbilstošas pamattiesības – brīvības. Tikai brīva, t. i., neitrāla, zinātniskā izpēte ļauj pētniekam sasniegt rezultātus, kas sekmē pasaules uzkrāto zināšanu paplašināšanu un maldu atsijāšanu. Tāpēc, dibinot Latvijas valsti un vēlāk izstrādājot Satversmi un tai atbilstošu tiesību sistēmu, tika nostiprināta arī apziņas brīvības, vārda brīvības, kā arī zinātnes un mākslas brīvības aizsardzība. To aizsardzība bija paredzēta arī Latvijas Republikas Satversmes 2. daļas projektā.
3. Vienlaikus ar valsts pamatlikuma izstrādāšanu un pieņemšanu notika arī LU Satversmes izstrādāšana, kuras projekts bija sagatavots un tika nodots apspriešanai un tālākai virzīšanai 1922. gada janvārī. Latvijas Republikas Satversmes sapulcē darbojās arī LU mācībspēki. Izstrādājot LU Satversmi, tika ņemtas vērā

²¹ Latvijas Universitātes Satversme. (V. V. 196. n., 2. sept.) (Izdota 1919. g. 16. jūlija likuma kārtībā.) No: Likumu un Valdības rīkojumu krājums, 21.09.1922., Nr. 18, 372.–379. lpp.

²² Lejiņš P. Latvijas Augstskola. Izglītības Ministrijas Mēnešraksts. 1920, Nr. 1, 79. lpp.

arī publiskās debātes par valsts Satversmes projektu, tostarp iecerētais pamattiesību katalogs. 1922. gada 23. augustā LU Satversmi apstiprināja Ministru kabinets, piešķirot likuma spēku. Jaunievēlētā 1. Saeima to kā likumu apstiprināja 1923. gada 23. martā.

4. Lai gan Latvijas Republikas Satversmes 2. daļa netika pieņemta, valsts veidoja izglītības sistēmu un attīstīja zinātņi, ievērojot cilvēka pamattiesības, tostarp zinātnes brīvību, kura citastarp likta pamatā arī LU Satversmei. LU Satversme universitātes uzbūvi un darbību noteica tā, lai varētu īstenot zinātnes brīvību.